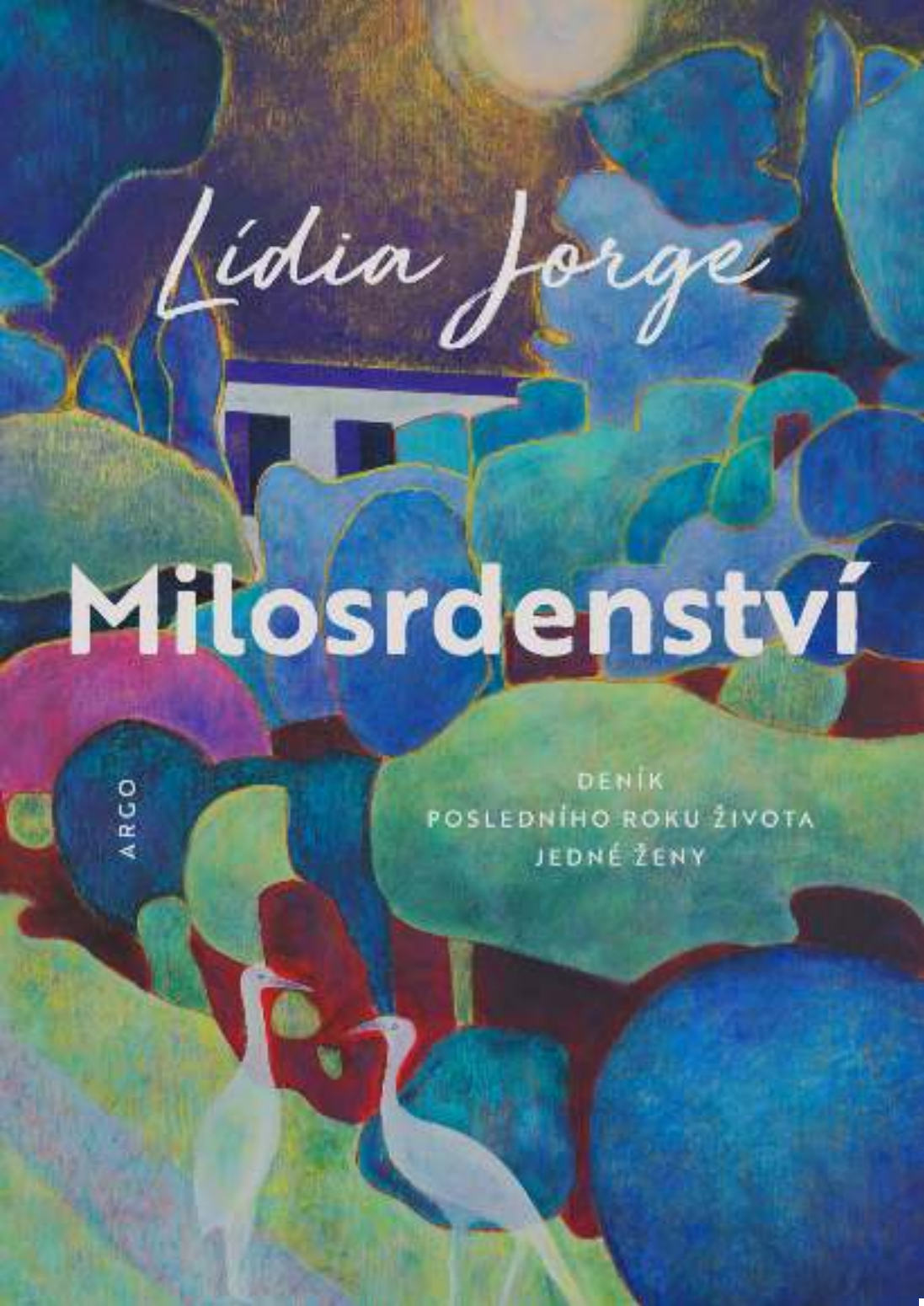

Lídia Jorge
Milosrdenství
DENÍK
POSLEDNÍHO ROKU ŽIVOTA
JEDNÉ ŽENY
ARGO

Ukázka elektronické knihy

Lídia Jorge

Milosrdenství

ARGO

Vydání knihy podpořil Odbor knih, archivů a knihoven (DGLAB)
portugalského Ministerstva kultury a Institut Camões, IP

Misericórdia
Czech edition © Argo, 2025
Copyright © 2022 Lídia Jorge
Published by arrangement with Literarische Agentur Mertin Inh.Nicole Witt e.K.,
Frankfurt am Main, Germany
Translation © Marie Havlíková, 2025
Cover illustration © La lune et le jardin d'Erik (2017), Marie-Pierre Autonne
Cover design © Tereza Králová, 2025

ISBN 978-80-257-4659-2 (váz.)
ISBN 978-80-257-4737-7 (e-kniha)

Pro návštěvníka

Prosíme Vás, abyste trpělivě vyčkal u dveří,
dokud někdo nepřijde otevřít. Nezvoňte dvakrát, vpustíme Vás,
jakmile to bude možné.

Bude-li to pro klienty příhodnější,
o nedělích a o svátcích svatých patronů může návštěvník přijít
o půl hodiny dříve, než stanoví návštěvní řád.

Naléhavě Vás však vyzýváme, abyste zanechal před vchodem veškeré
projevy melancholie či smutku. Tady uvnitř čeká klient na Vaši radost.

Zde tvoříme všichni společně klidnou rodinu. Než do tohoto domu
vstoupíte, pohlédněte na krásné květiny v naší zahradě. Tato rezidence
je překrásný záhon a klienti jsou našimi nejdražšími květy.

Vezměte rovněž na vědomí,
že v souladu s dodržováním etikety oslovujeme všechny paní a pane.
Pomozte nám prokazovat jim důstojnost, jakou si zaslouží.

Ředitelka
Ana P. Noronha
18. listopadu 2018

Rezidence Ráj

Toto je místo pro oddech
Místo, kde se mnohé dozvíme
Místo, kde je dobré pobývat
Místo pro soužití
Místo pro přátelství
Místo, kde nechybí něha
Místo, pro vřelé city
Místo pro polibky
Místo pro objetí
Místo k tančení
Místo, kde jsme všichni
společně sourozenci.
Chvalme tedy, zapějme,
pokřižujme se.

Poetická definice, kterou složili
naši klienti.
25. prosince 2018

Archív 210-B

Následující texty odpovídají přepisu zvukové nahrávky o celkovém trvání 38 hodin, na níž je zaznamenána výpověď Marie Alberty Nunes Amado. Byla pořízena mezi 18. dubnem 2019 a 19. dnem téhož měsíce následujícího roku na magnetofonu Olympus Note Corder DP-20. Stejně jako v podobných případech nejde pochopitelně o zcela věrný přepis: uspořádání, pauzy na stránkách a rovněž ani nadpisy nejsou dílem autorky nahrávky. Z jejího vyprávění byly odstraněny také vycpávky charakteristické pro ústní projev. A stejně tak stopy jejího smíchu a slz. Slova, dech a rytmus mluvy však zcela odpovídají originálu. Poznamenejme ještě, že byla vynechána hudba, doprovázející některé následující stránky, jako populární *Miserere* v podání Zucchera Fornaciariho a Luciana Pavarottiho nebo *Miserere mei, Deus* Gregoria Allegriho, a rovněž tak další hudební úryvky jako stará bolera, rumby a paso doble. Je důležité ještě zdůraznit, že k uspořádání této knihy přispělo též značnou měrou 38 poznámek napsaných vlastnoručně autorkou, jež všechny uložila do jedné obálky Nina Nuñez Mercedes. A k nim kdosi přiložil jeden prsten, jedny náušnice, jeden perlový náhrdelník, a ještě malou plátěnou

taštičku, v níž byl složený rukou napsaný lístek, blok velikosti A8 s šesti prázdnými listy a obyčejná malá nožem ořezaná tužka značky Viarco.

Ukázka elektronické knihy

1

Atlas

Tady, kde se nyní nalézám, je dokonce i na jaře, kdy jsou obvykle dny i noci stejně dlouhé, noc vždycky delší než den. Jelikož to ví, Noc za mnou přichází přesně uprostřed noci a zahrne mě nepředstavitelnými otázkami, jako bych byla ta strašně stará šedá kočka, která se jmenovala sfinga. Míním tím Noc, která zná má nejhlubší přesvědčení, ví o mých slavných dnech i porážkách, o všech mých skrytých tajemstvích včetně těch, jež se nikdy nikomu nesvěřují, zejména jsou-li spojena se sladkými vzpomínkami na lásku. Lépe řečeno, dokud spím, je klidná, ale v určitou chvíli se probudím a ta vyzývatelka už mě obestírá, přibližuje se k mému tělu, položí se na moji postel a dává mi otázky, jako by byla učitelka na základní škole a chtěla mě nachytat při chybě. Je to těžké.

Minulou noc na mě její tmavá ústa, splývající s nejtemnější temnotou, nejdřív vyrukovala s otázkou, na niž odpovědět mi připadalo nemožné. Chtěla vědět, kolik měst existuje na světě. Já ale znám její úskoky, a proto mě Noc nikdy tak úplně nezaskočí. Na takovou otázku jsem jí odpověděla, že dobře vím, že jedna věc je Země, a jiná věc je svět. A svět je mnohem rozsáhlejší než Země, přičemž podle mého zetě dosud nebyla

nalezena mimo zemský prostor jiná obydlená planeta, natož nějaká města. Jak jinak jsem jí mohla odpovědět?

A pak se mi podařilo nadzvednout hlavu z polštáře a pohlédla jsem Noci přímo do očí, abych jí mohla říct: „Jestli má mít moje odpověď hlavu a patu, dej mi nějakou rozumnou otázku." V tu chvíli si Noc zřejmě uvědomila, že nemluví s osobou postrádající jakékoliv vědomosti o městech, a změnila plán, chtěla jen zjistit, jestli vím, kolik hlavních měst na Zemi existuje. Představila jsem si globus, předmět, který jsem používala a zanechala ho na nočním stolku ve svém skutečném domově, a pomyslela si, že ani to není možné, nelze spočítat všechna existující hlavní města. Nicméně jsem je začala počítat na prstech a v první řadě jsem proběhla Evropu od západu k východu. Zmínila jsem Lisabon, Dublin, Londýn, Madrid, Paříž, Brusel, Amsterdam, Berlín, Řím, Vídeň, Bělehrad, Bukurešť, Kyjev, a když jsem postupovala směrem k Rusku, začalo se mi počítání plést, a Noc, jelikož pochopila, že nikdy nedojdu do konce, ustoupila od toho strašného úkolu, s nímž mě přepadla. A jelikož má za ušima, požádala mě pak, abych tedy vyjmenovala jen města, která moje dcera už navštívila. Ale já jí odpověděla: „Tak to tedy ne. Nechci do své noční můry zaplétat dceřino jméno, chci, aby zůstala spojená s tím, co je v životě krásné a co se děje daleko od těchhle holých zdí. Nech mě na pokoji…" Noc i přesto trvala tvrdošíjně na svém.

Trvala na svém, chtěla vědět, kde leží hlavní město jménem Reykjavík, v domnění, že to divné jméno nebudu znát, a proto si bude moct sednou na mé srdce, stisknout je a zastavit. Ale já vítězoslavně, bez zaváhání odtušila: „Reykjavík leží na Islandu, na ostrově s moc nebezpečnou sopkou, která když je

aktivní, dští kouř do celé Severní Evropy a ten spolu s mraky zakrývá slunce. Kvůli tomu čmoudu zůstala před pár lety moje dcera několik dní uvězněná v Kanadě…“

Po téhle odpovědi se Noc odmlčela. Mohl jí snad někdo dát lepší odpověď než já? Noc to ale stejně nevzdala. Přesunula se na druhou stranu Země a chtěla vědět, kde leží Karáčí. Zase mě chtěla přistihnout při nevědomosti. Ale nepodařilo se jí to, protože já jsem hned odpověděla: „Á, ano, to mluvíš o Pákistánu. Jenže já toho vím mnohem víc než ty, smutná tmavá Noci. Protože Karáčí už není hlavní město té země, hlavní město se teď jmenuje Islámábád. To jsem se dozvěděla z Velkého atlasu světa vydaného v nakladatelství Civilização, předtím, než byl zničen. Polož mi, kolik chceš otázek. Možná mě, Noci, přemůžeš, jestli toho jsi schopná…“ popichovala jsem ji pro změnu já.

Když jsme se dostaly do tohohle bodu, místo aby to vzdala, točila se kolem celého mého těla, máchala křídly tmavými jako nejtemnější noc a odpověděla na moji výzvu s dvojnásobnou horlivostí otázkou, v které zemi je hlavní město Baku. „Jak se to píše?“ zeptala jsem se. Řekla mi to a já jsem vzápětí viděla, jak mi to slovo Baku běží před očima jako v nějakém filmu, zřetelně vykreslené, vyznačené na území jihozápadní Asie u Kaspického moře, a užuž jsem bez zaváhání vyslovila jméno země, když mi to slovo náhle zmizelo ze zřetele.

Jako by se v mé paměti rozpohybovalo nějaké koště a nemilosrdným máchnutím z ní ta písmena vymetlo, film jakýmsi nevysvětlitelným způsobem zmizel. Prásk, prásk. Na místě toho vzácného jména, které jsem chtěla vyslovit, zůstalo prázdno. Slovo B-A-K-U se zhouplo v temnotě mého myšlení a kolem něj nezůstala žádná země. Noc na mě hleděla, upírala

svůj pohled bez očí do mých očí, přemohla mě. Má nevědomost se v tu chvíli stala nesnesitelná. Jak bych mohla dál čelit té strašlivé Noci, která se mi v temnotě pokoje vysmívá? Jak? Přemýšlela jsem a přemýšlela, aniž jsem odvrátila oči od jejího pohledu, zadržovala jsem její postup a udržovala ji v možné vzdálenosti, a v tom okamžiku jsem nalezla východisko.

Aniž jsem, byť na okamžik, přestala upírat oči na nepojmenovatelné tělo Noci, podařilo se mi nadzvednout hlavu a zpod polštáře vylovit mobil, otevřela jsem ho, displej se rozsvítil. Stiskla jsem jedno tlačítko a přitiskla si telefon k uchu. Pochopila jsem, že ten na druhé straně, komu jsem se dovolala, je na příjmu, ale nemluví. Ještě chvíli jsem čekala, ale nic se neozvalo. A tak jsem promluvila já: „Poslyšte, ráda bych vám položila jednu otázku. Nevíte náhodou, kde leží město nazývané Baku?" Ten člověk na druhé straně dál mlčel, slyšela jsem, jak dýchá, jako by stál vedle mě, ale nepronesl jediné slovo. Čekala jsem, naléhala: „Ano, Baku, prosím, píše se to B-A-K-U…"

A vtom jeho hlas zazněl zřetelně, jako bubnování mi zahřímal u ucha: „Víte, kolik je hodin, paní? Víte, že jsou čtyři ráno? Co vás to napadlo, volat mi v tuhle hodinu jen proto, abyste se mě zeptala na město Baku?" Omlouvala jsem se mu, ale on mě neposlouchal, mluvili jsme jeden přes druhého: „Ne, ne, tentokrát to máte spočítané, vaše dcera se to dozví, to si pište. A vy si to pěkně slíznete…"

Připravila jsem se. Podle jeho intonace jsem pochopila, že mi bude dál spílat stejným tónem, a protože jsem nedokázala předvídat, jak by mohl tenhle rozhovor skončit, stiskla jsem tlačítko vypínání, ale mačkala jsem je co nejpomaleji, protože jsem chtěla odstranit zvuk, chtěla jsem si představit, jak

moc by bylo dobré, kdyby se ten hovor neuskutečnil. Kdyby se nebyl nikdy uskutečnil. A zůstala jsem pak s mobilem v ruce v očekávání, že mi zavolá zpátky nebo že zavolá jí a ona sama mi po chvíli zavolá z druhé strany zeměkoule a začne se mě odkudsi z té dálky vyptávat, zjišťovat, proč jsem volala domů kolem čtvrté ráno.

Ale to se nestalo. Noc se stáhla na své místo, přičemž ani jedna z nás dvou nebyla vítězkou či poraženou a já jsem dál pevně svírala mobil v dlani v očekávání toho, co může nastat. Ale už se neozval žádný zvuk až do chvíle, kdy se někde blízko rozezpíval jarní ptáček. V rámu okna se objevilo růžové jitro a bílý strop nad mojí hlavou zrůžověl, oznamoval nový den. A zatímco se slovo Baku neobjevovalo napsané na zelenomodré stránce mapy země, jejímž je hlavním městem, myslela jsem na to, jak ve stejný okamžik jas zaplavuje dům, který tam zůstal, se stoly, židlemi, okny, povlaky a závěsy i psacím stolem s nástavcem se zásuvkami, na němž jsem nechala své diáře a zničený atlas.

19. dubna 2019

Déšť vnikl uzoučkou
skulinou. Bleskurychle
zaplavil svět.

2

Předvečer

Dál jsem ležela a čekala, až mi s ubíhajícími hodinami to slovo, jež jsem při bitvě s Nocí našla a které mi vzápětí vypadlo, přirozeně vytane na mysli. Zvenčí ke mně doléhalo kukání kukaček a vábení kosů a já jsem se radovala z příchodu jara. V duchu jsem procházela stránky svého atlasu v podobě, jakou měl před zničením, beze spěchu jsem v něm listovala. Poněvadž kdyby se jméno země, jejímž hlavním městem je Baku, neobjevilo během dopoledne, jistě by mi vytanulo během odpoledne. Já jsem z těch, kdo si nemyslí, že naděje umírá poslední. Myslím si, že naděje je prostě nesmrtelná. To chybějící jméno, jež přerušilo můj střet s Nocí, se určitě objeví, až to budu nejméně čekat. Důvěřuji plně zákonům myšlení. Ty mě vedou a skýtají mi klid.

S vědomím, že slovo, jež hledám, se samo objeví, jsem se proto zaposlouchala do projevů rána tady uvnitř, jelikož ptáci tam venku postupně opouštěli okraje přesličníku a zvuky pocházející z domácího pracovního ruchu se vzájemně křížily. Můj polštář z neznámého důvodu občas funguje jako reproduktor, mnohé zvuky při dotyku s ním pod mojí hlavou zesilují. Tak jsem ještě brzy ráno vnímala, jak se mírnou rychlostí

Ukázka elektronické knihy

přibližuje dodávka s potravinami, zastavila se a znovu rozjela. Nákladňák s vodou nestoudně zachrčel před hlavním vchodem a cosi, co mi připadalo jako plynová bomba se s hřmotem kutálelo po dlažbě. Někdo ji zřejmě zastavil, než narazila do zdi u záhonů. Kdo ji asi zadržel? Nějaké auto pronikavě zatroubilo, jistě nedopatřením. Nějaká dívka křičela z okna, což se nemělo stát, některé už za to byly vyhozené, i když křičely tišeji. Řev té dívky v odpověď na zatroubení byl stejně pronikavý. Co asi byla zač? Jestli se nemýlím, byl to hlas Lurdes Malato.

Opravdu to byla ona?

Mezitím přímo tady dole, o patro níž, začal někdo přetahovat sem a tam těžký nábytek. Pak kdosi zabořil prsty do kláves klavíru, někdo v horním patře křikl, aby pustili výtah, a někdo jiný mu odpověděl, že stojí v suterénu u prádelny. A následovalo dohadování, z něhož jsem slyšela výkřiky, ale slova jsem nerozeznávala. Výtah nakonec vyjel nahoru. Ozvaly se výbuchy smíchu. Věděla jsem, co se děje. To jsou dozvuky předchozího večera a předvečer vždycky přináší zmatky. Chudáci my, klienti rezidence. V chodbách bylo tak živo, a naproti tomu mezi dveřmi ani živáčka, nikdo, kdo by nám popřál dobrý den. Napadlo mě aspoň zazvonit, aby se něco dělo. Už jsem držela v ruce visací tlačítko a chtěla je stisknout, ale zarazila jsem se ze strachu, že ten hlas, který jsem slyšela křičet z okna, patří skutečně Lurdes Malato a ona sama, osobně, vstoupí do mého pokoje s rukama v bok a vynadá mi za to, že jsem zazvonila. Dlouho jsem držela tlačítko zvonku v ruce, tak dlouho, že jsem přestala vnímat čas. A tak se stalo, že když jsem otevřela oči, mezi dveřmi stála Nina Mercedes.

Nina ke mně zamířila a já jsem čekala, až se nade mnou nakloní a přikryje mě, jak to umí jen ona. Ale to se nestalo,

Ukázka elektronické knihy